

Viron kielen tutkimuksen työmaalta

Virittäjässä oli v. 1947, ss. 361—376, julkaistuna prof. ANDRUS SAARESTEN tekeillä olevasta viron käsitepiirisanakirjasta pari näyteartikkelia, joihin johdantona liittyy lyhyt selonteko tämän sanakirjan laadinnassa noudatetuista periaatteista. Sanakirjatyönsä nykyisestä vaiheesta Saareste on kertonut Ruotsissa ilmestyvälle *Vaba Eesti* -lehdelle (n:o 6, 1953) mm. seuraavaa:

Hakusanasto oli suurimmaksi osaksi koossa jo virossa, samoin enin osa muusta aineksesta (merkitykset, esimerkkivirkkeet ja murretoisinnot; melkoiselta osalta valmiina oli myös itse sanakirjan alkuosa *a*:-sta *ke*:-hen). Valtaosa aineistosta jäi kuitenkin Viroom. Olen nyt 8 vuoden aikana toimittanut kansankielisten ainesten uutta ja täydentävää keräystä viro-

laisten pakolaisten parissa, etupäässä Ruotsissa, jossa kiinnostus työtä kohtaan on ollut suurin, mutta myös Tanskassa, Saksassa, Ranskassa, Englannissa, Argentiinassa ja merillä, jonnekin verran myös USA:ssa ja Kanadassa. Sitaatteja kirjallisuudesta olen tehnyt Ruotsissa olevista ja Suomesta hankituista teoksista. Minun on nyt pitänyt uudelleen ja aivan yksin suorittaa tätä työtä, jossa aikoinaan Virossa oli mukana koko joukko vanhempia ja nuorempia tiedemiehiä ja kokonaisia seuroja ja laitoksia, kuten esim. Akad. Emakeele Selts, Eesti Keele Arhiiv jne.

Eri murteita puhuvia kielenoppaita on parhaillaan käytettävissäni n. 170, josta määrästä kolmannes on naisia. Kielenoppaani ovat iältään 23—83 vuotiaita ja edustavat kaikkia elä-

mänaloja talonpojista ja kalastajista kirjailijoihin, professoreihin ja ministereihin saakka. Suullisesti voin taloudellisista syistä suorittaa sanastusta vain nykyisessä asuinkaupungissani ja muutamain paikoin sen lähistöllä. Suurimmaksi osaksi on pakko turvautua vaivalloisempaan, aikaa vaativampaan ja tuloksiltaan epävarmempaan kirjeelliseen kyselyyn. Sanomalehdissä julkaistuihin kehotuksiin ja henkilökohtaisesti kullekin lähetettyihin kyselylehtisiin on suhtauduttu suurella innolla ja kiinnostuksella. Koko koossa oleva aineisto kirjana muodostaisi kymmenkunnan nidosta. Aineksia on saatu n. 135 eri paikkakunnalta, jotka edustavat 75:tä Viron entisistä 100 pitäjistä. Etupäässä sisämaan murteet ovat vailla tiedonantajia.

Miten paljon uutta, ennestään tuntematonta ainesta nyt on saatu kokoon, ilmenee esim. siitä, että omaperäisiä *ko:*lla alkavia kantasanoja tulee viron käsittepiirisanakirjaan kokonaista 320, kun suuri Oigekeelsuse

sõnaraamat sisältää niitä vain 170 ja Wiedemannin sanakirja 200. Merkityksessä 'tehdä mustaksi' tunsivat tähänastiset sanakirjat sanat *mustama, määrima, võidma, rüvetama, reostama, püretama, roojastama, teotama, rõvestama, ropendama, sittama, mudestama, lägastama, sopastama, lortsima, rühkima, inutama, pilama, rüüstama*; nyt näihin tulevat liittymään vielä *töönetama, röönama (reenama), veeldama, hülpama, kääsima, rabama, käiama, ruusterdama, lidristama, pokerdama, robama, rokkama, laritama, kõõnatama, mällima, leebutama, ripastama, mättima, rööpama, sorgeldama, limama, soomima, mursatama*.

Painettuna sanakirja tulee käsitteämään n. 2000 suurikokoista sivua. Sen käsikirjoituksesta on tällä hetkellä valmiina n. 3/4. Alkupuolen latominen ja painatuskin, vihkoittain julkaistaessa, voisi alkaa vaikka jo nyt. Tähän työhön ei kuitenkaan tällä hetkellä voi taloudellisista syistä ryhtyä mikään virolainen kustannusliike.